

**Regionální hodnocení kvality
sociálního prostředí – případová
studie České republiky**

Hlavní přístupy k hodnocení sociální komponenty společenského rozvoje

- **Sociologické přístupy :**

objektivní indikátory kvality života (objective well-being)

hlavní nedostatky: subjektivismus ve výběru indikátorů, absence všeobecně uznávaného indikátoru typu HDP využitelného pro parciální analýzy.

- **Psychologické přístupy :**

subjektivní indikátory kvality života (subjective well-being)

hlavní nedostatky: koncepční nevyjasněnost, limitované možnosti generalizace.

- **Ekonomické přístupy:**

míra uspokojení spotřebitelských preferencí obyvatelstva

hlavní nedostatky: silný redukcionismus (omezenost výběru indikátorů).

Užitá metoda výzkumu – přístup z pozice hodnocení regionální kvality sociálního prostředí (KSP)

□ Hlavní cíl :

systemové vyhodnocení kvality sociálního prostředí na mikroregionální a mezoregionální úrovni – vazby na regionální konkurenceschopnost a zejména kvalitu podnikatelského prostředí (KPP).

Objektivní indikátory resp. faktory KSP (celkem 16 faktorů):

sociální faktory – naděje dožití, vzdělanost, nezaměstnanost, rozvodovost, potratovost, kriminalita

demografické faktory – přirozený pohyb obyvatelstva, mechanický pohyb obyvatelstva, věková struktura obyvatelstva

urbanistické faktory – urbanizace, urbanistický rozvoj, urbanistické prostředí

infrastrukturní faktory – zdravotnická infrastruktura, sociální infrastruktura

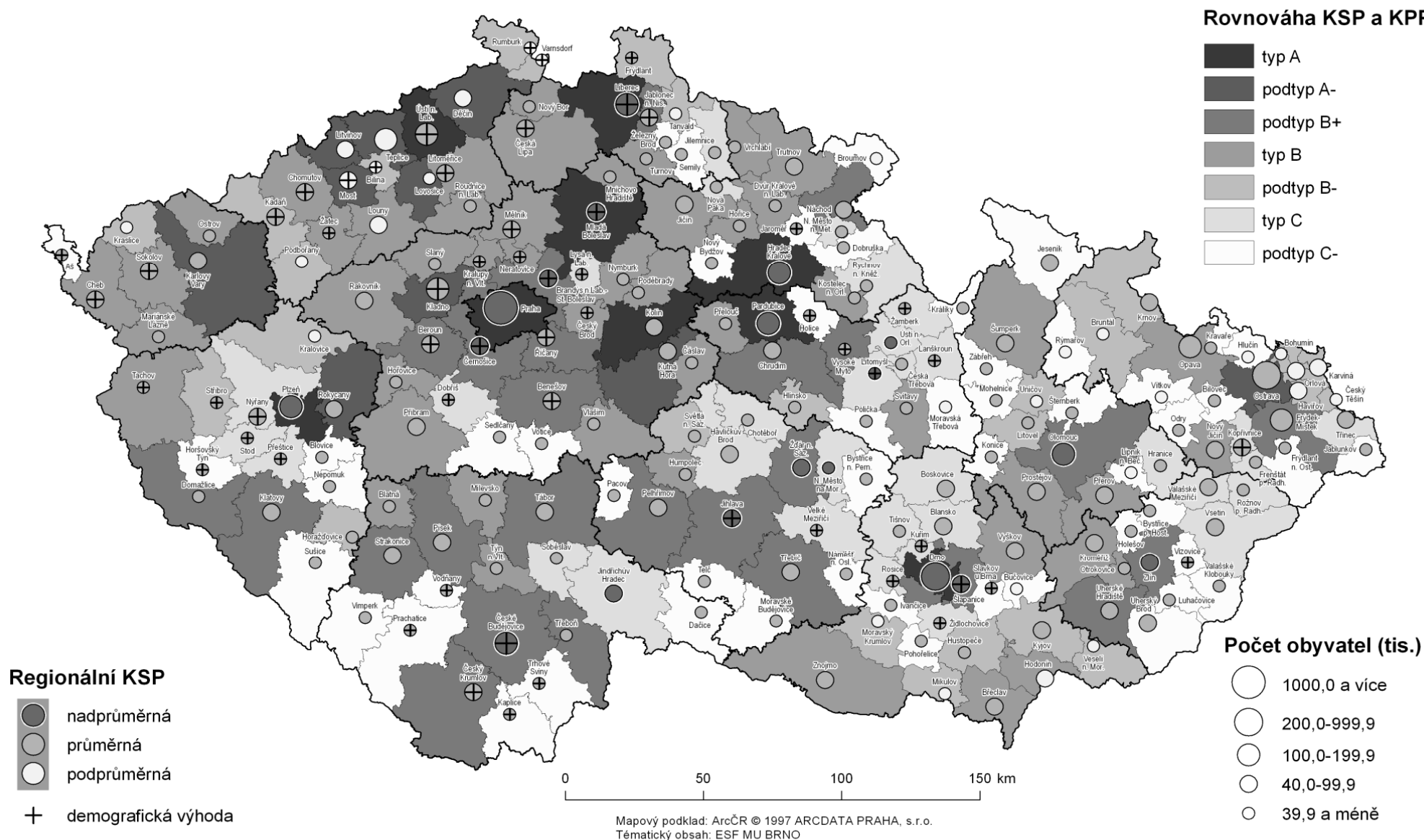
environmentální faktory – krajionná struktura, kvalita ovzduší.

Faktory KSP a jejich poziční význam

faktory	typologické skupiny	vazby na KSP
nezaměstnanost	sociální faktory	podstatné až velmi silné
vzdělanost	sociální faktory	podstatné až velmi silné
naděje dožití	sociální faktory	podstatné až velmi silné
potratovost	sociální faktory	střední až podstatné
rozvodovost	sociální faktory	střední až podstatné
kriminalita	sociální faktory	nízké až střední
přirozený pohyb obyvatelstva	demografické faktory	střední až podstatné
mechanický pohyb obyvatelstva	demografické faktory	střední až podstatné
věková struktura obyvatelstva	demografické faktory	nepodstatné
urbanistický rozvoj	urbanistické faktory	podstatné až velmi silné
urbanistické prostředí	urbanistické faktory	střední až podstatné
úroveň urbanizace	urbanistické faktory	nepodstatné
zdravotnická infrastruktura	infrastrukturní faktory	nízké až střední
sociální infrastruktura	infrastrukturní faktory	nepodstatné
krajinná struktura	environmentální faktory	nízké až střední
kvalita ovzduší	environmentální faktory	nízké až střední

Poznámka: interpretace hodnot korelačního koeficientu v sociálních vědách (dle de Vaus)
Zdroj: vlastní výzkum.

Rovnováha KSP a KPP

Výsledky mikroregionálního hodnocení KSP podle regionů ORP

Typologie regionů (od nejlepší hodnoty 1 po nejhorší hodnotu 5):

Progresivní typ – regiony se silně nadprůměrnou hodnotou KSP (cca 2,5 a nižší).

Standardní typ – regiony s průměrnou hodnotou KSP (2,5 až 3,5).

Regresivní typ – regiony se silně podprůměrnou hodnotou KSP (vyšší než 3,5).

Rozdíly oproti výsledkům hodnocení KPP:

- nižší úroveň diferenciacie (3/4 regionů spadá do průměrné skupiny)
- oproti KPP ne všechny póly rozvoje mají nadprůměrné hodnoty KSP
- volnější vazba KSP na velikost regionů ORP.

Výsledky krajského hodnocení KSP

kraj	KSP celého kraje	KSP centra	počet ob. v tis. (sčítání 2011)
Pražský	2,50	x	1273
Středočeský	2,90	2,44	1275
Jihočeský	2,64	2,31	637
Plzeňský	2,91	2,56	575
Karlovarský	3,31	3,38	310
Ústecký	3,47	3,09	830
Liberecký	2,93	2,53	439
Královéhradecký	2,87	2,56	556
Pardubický	2,74	2,31	518
Vysočina	2,73	2,44	513
Jihomoravský	2,93	2,56	1170
Olomoucký	3,03	2,50	640
Zlínský	2,89	2,50	590
Moravskoslezský	3,40	3,50	1236
Česká republika	2,95	2,50	10562

Výsledky mezoregionálního (krajského) hodnocení

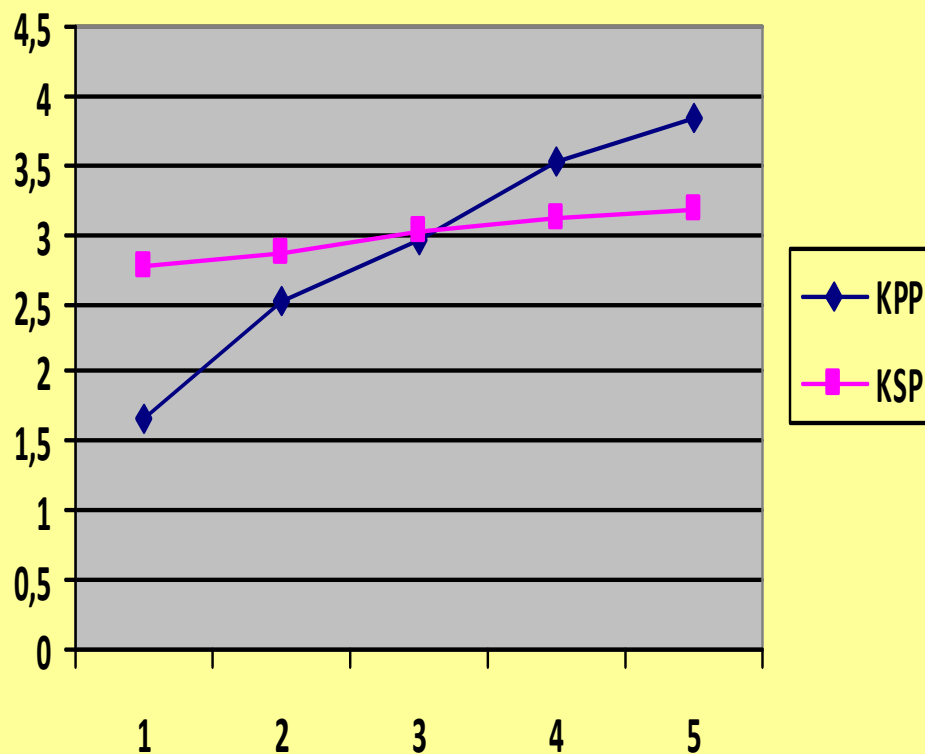
- Krajské hodnoty KSP představují agregace příslušných mikroregionálních hodnot vážených počtem obyvatel.
- **Základní tendence:**
 - *nepříliš silné vazby KSP a KPP, slabé vazby KSP a HDP (na rozdíl od vazeb KPP a HDP)*
 - *zhoršování mikroregionálních hodnot KSP směrem k hranicím krajů v souladu se teoriemi jádro-periferie*
 - *silná inercie negativních anomálií KSP indukovaných nadměrnou preferencí strategicky významných odvětví průmyslu v období centrálně plánované ekonomiky*
 - *protikladné působení některých faktorů (např. environmentálních a urbanistických faktorů).*

Celkové hodnocení regionální konkurenceschopnosti

typová skupina a podskupina	kraj	klasifikační skupina			
		KPP	KSP	IPF	VLZ
typ A:					
1	Pražský	1	1-2	1	1
2	Středočeský	2	2	1	1
typ B:					
2	Jihomoravský	2	2	1	2
2	Plzeňský	2	2	2	1
1	Pardubický	2	2	2	2
1	Liberecký	2	2	2	2
	Královéhradecký	2	2	3	1
2	Jihočeský	2	2	3	1
3	Zlínský	3	2	2	2
typ C:					
2	Vysočina	3	2	3	2
1	Olomoucký	3	3	2	3
1	Moravskoslezský	3	3	3	3
1	Ústecký	3	3	3	3
1	Karlovarský	3	3	3	3

Podtypy: 1 – vyrovnaný, 2 – nevyrovnaný, 3 – přechodný

Vztah velikosti mikroregionů ORP a hodnot KPP a KSP

Integrační potenciál pólů rozvoje

$$P_{ij} = \frac{p_i * p_j}{d_{ij} * s_{ij}}$$

kde proměnné p_i a p_j prezentují hodnoty KPP sousedících pólů rozvoje, proměnná d_{ij} jejich fyzickou vzdálenost a proměnná s_{ij} jejich sociální vzdálenost

Rozvojové tendence mezilehlých regionů

$$M_{ij} = \sum_{i=1}^n \frac{1 + (a * v)}{1 - (b * v)}$$

kde zápis $a * v$ představuje součin kladných odchylek indukujících vznik os rozvoje a zápis $b * v$ součin opačně působících záporných odchylek, vážených vždy počtem obyvatel příslušných mikroregionů